

ВИНИКНЕННЯ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ ЗАМІСЬКОГО РОЗСЕЛЕННЯ: ЕБАНІЗЕР ГОВАРД І «МІСТО-САД»

Буряк О.П., д. арх., проф. ДБТУ,
Тимченко Д.Д., аспірантка І курсу ХНУМГ ім. О.М. Бекетова

The challenges in the field of restoration and development of cities and settlement systems that await us shortly will require us to make competent design and program decisions, and confident knowledge of the entire range of architectural and urban planning methodologies and precedents that the 20th century left us with. At the very beginning of the century, the outstanding figure of the Englishman Ebenezer Howard (1850-1928) appeared, the author of the concept of the "garden city," whose theoretical legacy and influence on practice do not lose their relevance to this day.

Виклики в області відновлення та розвитку міст і систем розселення, які чекають на нас у найближчій перспективі, вимагатимуть, для прийняття грамотних проєктно-програмних рішень, впевненого володіння усім спектром архітектурно-містобудівних методологем та прецедентів, які залишило нам буремне, але й надзвичайно плідне ХХ століття.

На самому початку століття з'явилася визначна постать англійця Ебенізера Говарда (Ebenezer Howard, 1850-1928), автора концепції «міста-саду», чий теоретичний спадок і вплив на практику не втрачають своєї актуальності до сьогодні.

На поч. ХХ ст. велися інтенсивні пошуки шляхів подолання кризового протистояння села та міста, створення кращих, у т.ч. нових, більш придатних для людського існування житлових одиниць поза межами великих міст.

Особливе місце в історії урбаністики судилося концепції «Міста-сади майбутнього» (Garden Cities of To-morrow), що належала британському соціологу-утопісту та урбаністу Ебенізеру Говарду. Концепція Говарда вплинула на більшість пізніших теоретиків і новаторів в області управління розвитком міст, у першу чергу на Льюїса Мамфорда (Lewis Mumford), Клеренса Стейна (Clarence Stein), Генрі Райта (Henry Wright), Патріка Геддеса (Patrick Geddes); цей перелік можна продовжити.

Криза, викликана перенаселенням міст внаслідок вибуху промислової революції ХІХ ст., стимулювала пошук Е. Говардом способу об'єднання переваг міста та села, за умови подолання очевидних недоліків обох способів життя.

Так народилася структура, в основу якої було покладено взаємозв'язок автономних міських утворень нового типу, оточених зеленню та розташованих

у зоні активного зв'язку з великим головним містом. Пропозиція Говарда обмежувала розміри міст-садів і надавала їм певну автономію, вперше, таким чином, роблячи «спільноти» мешканців активними суб'єктами процесів планування.

Урбаністична концепція Е. Говарда, завдяки, між іншим, його особистій активності та публіцистичному таланту, набула широкого розголосу і швидко отримала практичне втілення. Більше того, в Англії ідеї «міста-саду» увійшли до положень законодавства про житлове будівництво та міське планування (закон 1909 р.), окремих законів про нові міста та про міське та сільське планування (відповідно 1946 та 1947 рр.) Архітектори Реймонд Анвін (Raymond Unwin) та Баррі Паркер (**Barry Parker**), були першими, хто під керівництвом Говарда реалізували концепцію міста-саду при плануванні та спорудженні оселі Лечворт (Letchworth).

Далі настав час іншого передмістя Лондона, Велвіна (Welwyn). Ідею міст-садів також було використано при планування та будівництві іще декількох нових міст у Британії та Швеції, а також низки американських «зелених передмість» вже у 1930-і рр. Говардіанські ідеї надихали розвиток нових міст по всьому світу: вони були підхоплені у Канаді учеником та послідовником Говарда архітектором Томасом Адамсом (Thomas Adams); у Германії та Франції теж було збудовано кілька міст згідно концепції міста-саду; з'явилися навіть японські послідовники руху «міст-садів».

У подальшому еволюція думок, закладених у концепцію Говарда, у поєднанні з ідеєю «сусідської одиниці» (Neighbourhood Unit), відіграла одну з ключових ролей у становленні системи мікрорайонної забудови, яка змінила обличчя міст чи на половині земної кулі.